

**Ocena stanu sanitarnego - informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego powiatu bielskiego za rok 2016**

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych, zakażeń oraz zatruć

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych i zakażeń w 2016 r. w powiecie bielskim można uznać za korzystną, niestwarzającą zagrożenia szerzenia się epidemii.

Podobnie jak w latach ubiegłych zmiany liczby zachorowań na choroby zakaźne miały charakter naturalnych wahań okresowych lub były kontynuacją wieloletnich trendów.

I tak np. w porównaniu z rokiem poprzednim, stwierdzono więcej przypadków zatruć pokarmowych, których czynnikiem etiologicznym były bakterie *Salmonella*, natomiast mniej wywołanych przez bakterie *Campylobacter*. Odnotowano wzrost liczby biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych bliżej nieokreślonych o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu oraz spadek rotawirusowych zakażeń jelitowych. Więcej było: krztuśca, boreliozy, mniej płonicy i ospy wietrznej, tyle samo gruźlicy.

Zarejestrowano 10 ognisk zbiorowych zatruć pokarmowych, w których zachorowało łącznie 112 osób, 9 osób hospitalizowano.

5 ognisk miało miejsce w środowiskach domowych, 2 w ośrodku leczniczo-opiekuńczym, 1 w hotelu, 1 w placówce leczenia zamkniętego, 1 w przedszkolu.

Nie odnotowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu A.

W stosunku do roku poprzedniego zarejestrowano mniej o ponad 45% zachorowań na grypę. Zauważyć należy, iż współczynniki średniej dziennej zapadalności w sezonach epidemicznych grypy, tj. w miesiącach od

stycznia do kwietnia i od października do grudnia kształtowały się w całej Polsce na znacznie wyższym poziomie niż w powiecie bielskim.

Na grypę chorowały głównie osoby od 15 do 64 r.ż.,– 1509 przypadków, jednak najwyższy współczynnik zapadalności wystąpił w grupie dzieci do lat czterech.

W sezonie grypowym 2015/2016 szczyt zachorowań przypadł na okres sprawozdawczy od 16 do 22 lutego 2016r.

W ramach diagnostyki szpitalnej grypę potwierdzono badaniami wirusologicznymi u 6 chorych (5 zakażeń serotypem A/H1N1; 1 zakażenie wirusem grypy typu B). Na skutek zachorowania na grypę nie odnotowano zgonów.

Szczepienie przeciwko grypie to najbardziej skuteczny sposób zapobiegania infekcjom oraz powikłaniom spowodowanym przez wirusy grypy. W 2016 roku z profilaktyki czynnej przeciwko grypie skorzystało niespełna 1,8% mieszkańców naszego powiatu.

W roku 2016 wśród mieszkańców powiatu bielskiego zarejestrowano 24 zachorowania na gruźlicę. Wszyscy ci chorzy byli leczeni w szpitalu. W Polsce osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania podlegają obowiązkowej hospitalizacji.

Największą grupę chorych na gruźlicę stanowiły osoby bezrobotne – 54% oraz emeryci/renciści – 29%, najczęściej chorowały osoby od 45 do 65 r.ż. (50%), głównie mężczyźni (71%).Nie odnotowano zgonów spowodowanych gruźlicą.

W 2016 roku odnotowano 2 zgony, których bezpośrednią przyczyną była choroba zakaźna, tj. posocznica wywołana przez bakterie Gram ujemne i nieokreślone bakteryjne zapalenie płuc.

Szczepienia obowiązkowe

Analiza wykonania szczepień obowiązkowych wykazała dobre uodpornienie populacji - wysoki stan zaszczepienia poszczególnych roczników przekraczający 96%, co przekłada się na odporność populacyjną na liczne i bardzo niebezpieczne choroby zakaźne.

Realizację obowiązkowych szczepień ochronnych oceniono pozytywnie, dostrzegając jednak utrzymywanie się zbyt dużej liczby dzieci nieszczepionych z powodu braku zgody rodziców.

Już na oddziałach noworodkowych rodzice rezygnują ze szczepień przeciwko gruźlicy oraz wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (I dawka). W roku 2016 w powiecie bielskim z ww. powodu nie zaszczepiono 25 noworodków – 1,51%. Ogółem w powiecie bielskim odnotowano 52 dzieci, u których nie podjęto żadnych szczepień lub nie kontynuowano kolejnych dawek (2015r.-56, 2014r.-42, 2013r.-7).

Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)

Do Powiatowej Stacji zgłoszono 9 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych. Wszystkie zakwalifikowano jako łagodne. Wszystkie dzieci powróciły do pełnego zdrowia.

Higiena lecznictwa

Oceny stanu sanitarnego podmiotów leczniczych dokonano na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

W 2016 roku na terenie powiatu bielskiego nadzorowano 4 stacjonarne podmioty lecznicze - szpitale. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru

sanitarnego, skontrolowano wszystkie, przeprowadzając 14 kontrole sanitarnych.

Nadzorowano także 74 placówki leczenia otwartego, w których przeprowadzono 32 kontrole sanitarne jak również 104 prywatne gabinety lekarskie, 2 praktyki pielęgniarek i położnych oraz 1 pracownię protetyczną wykonując w nich 56 kontrole.

W wyniku stwierdzonych uchybień wydano 3 decyzje administracyjne i nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 2000 zł.

Bezpieczeństwo żywności i żywienia

W ramach nadzoru na bezpieczeństwem żywności i żywienia skontrolowano 795 obiektów przeprowadzając w nich łącznie 950 kontrole i rekontrole.

W wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą poprawę stanu higieniczno-sanitarnego obiektu oraz 1 decyzję zakazu wprowadzenia produktów do obrotu, wydano także 110 decyzji zatwierdzających zakłady do prowadzenia działalności.

Winnych zaniedbań higieniczno-sanitarnych ukarano 16 mandatami, na łączną kwotę 3700 zł.

Najczęściej odnotowywanymi nieprawidłowościami w obiektach obrotu żywnością były:

- przechowywanie artykułów nietrwałych mikrobiologicznie w niewłaściwej temperaturze lub poza urządzeniami chłodniczymi,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej, w tym rejestrów temperatur przechowywania łatwo psującej się żywności i dostaw towarów,
- niewłaściwa forma sprzedaży pieczywa i innych artykułów spożywczych,

- brak segregacji przy przechowywaniu i sprzedaży artykułów spożywczych,
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych przeterminowanych.

Najczęściej powtarzającymi się nieprawidłowościami w zakładach żywienia zbiorowego był zły stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych oraz sprzętu produkcyjnego i wyposażenia.

W 2016 r. odnotowano 5 zgłoszeń podejrzenia zatrucia pokarmowego: po jednym w restauracji, przedszkolu, szpitalu, 2 w bloku żywienia w ośrodku wczasowym.

W nadzorowanych obiektach pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu 271 próbek: 227 środków spożywczych i 44 próbek sanitarnych.

Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń, w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

W 5 próbkach żywności stwierdzono obecność niedopuszczalnych zanieczyszczeń mikrobiologicznych, wynik badania 5 próbek sanitarnych wskazywał na niedochowanie reżimu higienicznego.

Bezpieczeństwo wody przeznaczonej do spożycia

W ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w 2016r. pobrano 258 próbek, z czego w 6 próbkach wykryto zanieczyszczenie mikrobiologiczne:

- w 3 próbkach wody pochodzące ze Stacji Uzdatniania Wody w Bystrej;
- w 2 próbkach wody z sieci wodociągowej zaopatrywanej przez Stację

Uzdatniania Wody Wapienica, pobrane na terenie Bielowicka i Wieszczęt;

- w 1 próbce z indywidualnego ujęcia własnego Gabinet Stomatologiczny w Buczkowicach.

Wszystkie próbki pobrane przez przedsiębiorstwa wodociągowe realizujące obowiązek kontroli wewnętrznej, w badanym zakresie, były zgodne z wymogami jakości wody przeznaczonej do spożycia zarówno pod względem fizyko-chemicznym jak i bakteriologicznym.

Pływalnie

Na terenie powiatu bielskiego nadzorem objęto 16 basenów kąpielowych: 10 ogólnodostępnych, 1 szkolny, 2 rehabilitacyjne i 3 odkryte. Kompleksowe kontrole sanitarne obiektów, obejmujące warunki higieniczne szatni, natrysków, niecek basenowych i innych pomieszczeń sanitarnych zostały przeprowadzone we wszystkich czynnych obiektach. Baseny odkryte skontrolowane zostały przed otwarciem w sezonie letnim. Kontrole wykazały dobry stan sanitarno-techniczny obiektów.

Zarządcy wszystkich pływalni prowadzili badania jakości wody zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Ponadto przeprowadzano badania w ramach urzędowego nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W próbce wody pobranej z pływalni jednego hotelu stwierdzono obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, co było powodem wydania decyzji czasowego zamknięcia obiektu. Dla 2 obiektów (pływalnia w hotelu, pływalnia ogólnodostępna) zostały wydane decyzje nakazujące doprowadzenie wody do jakości zgodnej z obowiązującymi normatywami.

Badano także próbki wody pobranej z miejsca zwyczajowo wykorzystywanego do kąpieli w Kaniowie. Badania potwierdziły bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody dla korzystających w tym miejscu z kąpieli.

Higiena komunalna

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania dotyczące stanu sanitarno-technicznego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej a także środków transportu.

Kontrolowano: domy pomocy społecznej, hotele, pensjonaty i schroniska, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej, solaria, obiekty kolejowe, tereny rekreacyjne, cmentarze, domy przedpogrzebowe, ustępy publiczne i ogólnodostępne. W następstwie stwierdzonych uchybień w powyżej wymienionych obiektach w zakresie higieny komunalnej wydano 5 decyzji nakazowych.

W 2016r. przeprowadzono na terenie powiatu bielskiego 9 powszechnych akcji deratyzacyjnych, w tym: 3 akcje w okresie wiosennym i 6 w okresie jesiennym.

Higiena nauczania i wychowania dzieci i młodzieży

Sprawowano nadzór nad 278 placówkami pobytu dzieci i młodzieży na terenie naszego powiatu, z tego 118 stanowiły obiekty nauczania i wychowania, natomiast 160 to placówki zimowego i letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (turnusy wypoczynkowe).

Przeprowadzono łącznie 89 kontrole: 66 w placówkach stałych i 23 w placówkach sezonowych.

W trakcie bieżących kontroli, w części placówek zarówno publicznych jak i niepublicznych, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 10 nowych decyzji administracyjnych. Ponadto kierowano wystąpienia pokontrolne do organów prowadzących placówki, w których stwierdzono istotne nieprawidłowości, w celu podjęcia stosownych działań.

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego oceniano warunki do utrzymania higieny osobistej dzieci w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Placówki te w zdecydowanej większości (91% wszystkich skontrolowanych) zapewniły dzieciom pomieszczenia sanitarne z dostępem do ciepłej bieżącej wody, środki higieny osobistej (papier toaletowy, mydło w płynie w dozownikach, ręczniki papierowe lub suszarki do rąk).

Nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia żłobków i klubów dziecięcych.

W 2 przedszkolach niepublicznych odnotowano nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego, w związku z czym nałożono 3 mandaty karne na osoby odpowiedzialne. Kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie tych nieprawidłowości.

We wszystkich skontrolowanych przedszkolach zapewniono dzieciom warunki do utrzymania higieny jamy ustnej.

Kontroli kompleksowej poddano 10% nadzorowanych szkół. Ponadto przeprowadzono 31 kontroli sprawdzających i problemowych.

W wytypowanych 2 szkołach - podstawowej i gimnazjum przeprowadzono badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Badaniami, które przeprowadzono w 18 oddziałach szkolnych, objęto

łącznie 318 uczniów. Problem nadmiernego obciążenia uczniów tornistrami najbardziej widoczny był w klasach I-III szkół podstawowych. Z uzyskanych danych wynika, iż większość uczniów nosi plecaki o ciężarze przekraczającym zalecaną normę 10 % masy ciała.

W roku 2016 do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej wpisano 160 turnusów wypoczynkowych na terenie powiatu bielskiego, w tym 76 wypoczynku letniego i 84 turnusów wypoczynku zimowego. Wypoczynek dzieci i młodzieży zorganizowany był w formach wyjazdowych oraz w miejscu zamieszkania uczestników.

Podczas kontroli turnusów szczególną uwagę zwracano na stan techniczny i sanitarny pomieszczeń, liczbę i stan techniczny urządzeń sanitarnych, zagęszczenie w pokojach.

Wyniki przeprowadzonych kontroli pozwoliły stwierdzić, iż organizatorzy właściwie przygotowywali obiekty do wypoczynku dzieci i młodzieży.

Higiena pracy

W roku 2016 na terenie powiatu bielskiego ewidencja Powiatowej Stacji obejmowała 591 zakładów pracy, zatrudniających 20.690 pracowników. 1563 osoby pracowały w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia – w narażeniu na czynniki fizyczne pracowało 877 osób, na pyły 902 osoby, na czynniki chemiczne 5 osób.

W 53 zakładach zidentyfikowano narażenie 80 pracowników w tym 21 kobiet na substancje, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Najczęściej były to związki chemiczne takie jak np. chloroeten, benzen, a także azbest, pył drewna twardego.

Łącznie w 90 zakładach pracy przeprowadzono 156 kontroli sanitarnych.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 51 decyzji administracyjnych.

Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2016 roku wydano 6 decyzji zakazujących wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, wymierzono 1 karę pieniężną na kwotę 20 000,00 zł za wprowadzanie do obrotu substancji będącej środkiem zastępczym.

Na skutek spożycia tzw. dopalaczy do szpitala trafiło 5 osób, u których doszło do zatrucia na terenie powiatu bielskiego. Były to osoby dorosłe.

Stan sanitarny powiatu bielskiego, w ocenianym 2016 roku, nie stwarzał zagrożenia dla zdrowia publicznego.